

A szerkesztő lakása:
Susak - Glavan - ház.

Előfizetési ár - Associazione

Egy évre Per 1 anno 6.— fr.
Félévre 6 mesi 3.— »
Negyedévre 3 „ 1.50 »
2 órára 2 „ 1.— »
Külföldre 1 évre . . . Per l'estero 8.— »

FIUME

Kereskedelmi-, tengerészeti- és társadalmi lap.

Giornale commerciale, marittimo e sociale.

Hirdetések és nyitlerek:
Főlvétetnek árszabály szerint Battara P. könyvnyomdájában vagy a kiadóhivatalban, Susak Glavanház, továbbá Goldberger A. V. Schwarz Gyula, Eckstein Bernát, Fischer A. hirdetési irodájában Budapest, Váci utca, Oppelék Bnél, Bécs, Stubenbastei N. 2

Inserzioni ed articoli comunicati si assumono nell'ufficio di spedizione in Fiume Tipografia Battara.

1892 május 8

Megjelenik minden vasárnap

8 Maggio 1892

Keleti kereskedelmünk.

Az elbizakodásnak mindenben, de leginkább az üzleti téren nagyon rossz következményei szoktak lenni. E következményeket elkerülendő, keleti kereskedelmünkre azon kritikát kell alkalmaznunk, mely megóv a csúszásoktól. Ujabb időben sokat beszéltek azon vívmányokról, melyeket a keleti államok árupiaczaín elértünk sikerült. Nem is lehet tagadni, hogy a helyzet lényegesen javult és különösen a román vámháború megszüntése óta folyvást javult, de a ki mindezek dacára azt hinné, hogy már meghódítottuk a keletet, vagy hogy ott legalább is erős pozíciót biztosítottunk, kereskedelmünk és iparunk részére, az felette csalódnék. Keleti kereskedelmünknek, különösen a gyár- és kézműipar termékei forgalomba hozására kiterjedő ágai még ma is száználmas képet mutatnak. Francia- és német gyártmányok özönlnek el a keleti államok piacait és kevés nyoma van annak, hogy a verseny tere a magyar gyártmányok jelentékenyebb tért hódítanak. A lendület melyet keleti kereskedelmünk nyert, majdnem kizárólag nyers-

terményekre és félkészítményekre vonatkozik; készgyártmányaink közül pedig csak a cukor, szesz, vasárúrok és géprészek kivételének lényegesebb emelkedését észlelhetünk. Bizonyítják ezt azon átlagos adatok, a melyek 1891. évi keleti kivitelünket feltüntetik. Nevezetesen kivetett:

ezer forintokban			
	Romániába	Szerbiába	Bulgáriába
Gabona	279	171	183
Marha	578	491	159
Fa	379	51	432
Gyarmatárúk	—	145	—
Cukor	—	87	69
Italok	381	244	499
Festanyag	74	—	—
Ásványolaj	128	677	—
Panutárúk	349	372	27
Kender és len	431	273	—
Papírárúk	249	213	97
Bőr	141	606	23
Szűcsárúk	197	141	59
Vasárúk	1033	815	129
Gépek	148	144	41

Ezek átlagszámokban a kivitt árúért befolyt jelentékenyebb összegek, megemlítve még, hogy az év második felében az üvegipari kivitele is némi fejlődést mutat, amennyiben táblaüveg Szerbiába mintegy 1200 mm. öblös üvegpe-

dig Bulgáriába 1500 mm. mennyiségben szállítottott.

Egyéb kiviteli cikkekünk pedig érdemelnek felemlítést, amennyiben a kivitel összegei más államokhoz képest elenyészően csekélyek és a midőn barnaszén kivitelünk múlt évi október hóban Romániába 9000, Szerbiába 16,00 mmázára emelkedett, itt csak nagy számokkal, de nem egyszersmind magas értékekkel találkozunk.

Némi élénkséget tapasztalunk még a cementárúk kivitele tekintetében Romániába; gyertya- és keményítő-gyártmányainkra nézve pedig Szerbiába és ezzel le is zárhatjuk keleti kivitelünk mérlegét, mely az 1891. év első felében 9.336,000 frt behozatalt és 7.527,000 frt kivitelt tüntet fel, tehát 1.809.000 frt passzívával zárul, vagyis jelentékenyen eszkenti kereskedelmi összforgalmunk aktivitásának jelentőségét. Pedig nekünk ez idő szerint első sorban oda kell törekednünk, hogy keleti kereskedelmünk aktív jelleget nyerjen, mert a geográfiai helyzet és egyéb körülmények folytán gyártmányainknak a nagyobb arányokban való terjeszkedésnek egyedül ezen utja áll nyitva és sommi áldozat sem nagy azon czél elérésére, hogy kereske-

delmünk a keleti államokban erős gyökereket verhessen. Ez irányban kereskedelmügyi miniszterünk tudvalevőleg hatalmas akciózt indított meg, de hogy ez sikerre vezessen az érdekeltek erősebb közreműködésére, különösen pedig szíves kitartásra, valamint arra is szükség van, hogy ne bizzuk el magunkat a már elért sikerek miatt és ne lankaszsa tevékenységünket annak feltételezése, hogy keleti kereskedelmünk fejlesztése érdekében már mindazt megtettünk, a mit tennünk kelle.

Az államsegélyben részesülő hajójáratok forgalmi eredménye.

A fume-velencei gőzhajójáratok f. évi március havi áruforgalma következő volt:

Kivitel Fiuméből Velenczébe: 3775.07 q. buza, 1.5 q. hal, 2.57 q. olaj, 72 q. sör, 100 q. tökmag, 100.8 q. szilva, 1.5 q. fehérmű, 129.38 q. papír, 4.06 q. butor, 150.14 q. fűmag, 09 q. ásványvíz, 350.50 q. épületfa, összesen 5291.44 q.

Behozatal Velenczéből Fiuméba: 56.52 q. kender, 123 q. déligyümölcs, 50 q. kén, 27 q. gyékény, 298.79 q. bőrök, 56.51 q. zsák, 14.15 q. ezin, 220.50 q. rits, 11.09 q. fehérmű, 10 q. zöldség, 0.88 q. vasárú, 0.56 q. butor, 1.7 qu.

XIII. Leo pápa és Dante Alighieri

(A „Fiume” eredeti tízeztája.)

II.

Serravalle Giovanni fermoi püspök Dante-műve, mint talán kevesen tudják, úgy jelent meg, hogy a konstanezi zsinaton (1414—1418) több főpap, különösen pedig Babuich és Holam angol püspökök kifejezték azon óhajukat, hogy a nagy böles és teologus reformator szent poemáját megismerjék a ki nem hallott bátorsággal népies (olasz és nem latin) nyelven ut ily nagyhordeji bölesészeti munkát.

A Divina Commediának a fermoi püspök által megírt jelenlegi pápi kiadása, azon kívül, hogy értékes bírálat az olasz szöveg és a latin fordításra nézve, bizonyos tekintetben minket magyarokat örömmel tölthet el, mert eredetét hazánk négy tudósának köszönheti. A „Budapesti Hírlap” 1891. nov. 28. i. száma nyomán a következőket mondhatjuk erre nézve:

Az Eszterházy Károly gróf, érsek által alapított egy érseki lyceum könyvtárában régi idő óta egy értékes kézirat volt, mely a fenti műnek egy részletét tartalmazta. Ez a kéziratot Eszterházy érsek vette a múlt században.

Ez a kézirat elkerülte a figyelmet,

míg e század elején a székes káptalan egy tudós tagja felfedezte azt és a „Tudományos Gyűjtemény”-ben ismertette, a mi azonban a külföldi tudósok figyelmét elkerülte. Negyven év múlva Toldy Ferenc a füzetek között lapozgatva megtalálta az illető cikket s figyelmeztette rá Császár Ferencet, ki éppen Dante „Vita Nuova”-ját fordította le. Ez tanulmányozva a kódexet, arról az „Uj Magyar Múzeum”-ban egy ismertetőt írt.

Mind ezek a magyar cikkek azonban ismeretlenek maradtak az olasz Dante-isták előtt, míg Kun Géza gróf 1874-ben a „Rivista Europea”-ban — s később Waitz, az ő ismertetése alapján, egy bővebb tudósítást írt a „Giornale Storico”-ban.

Ekkor jutott eszébe a pápa unokaöccsének Lodovico Peccinék, hogy Serravalle püspök híres fordítása egész terjedelmében meg van a vatikáni könyvtárban. Így történt, hogy XIII. Leo pápa megbízta Civezza és Domenichelli barátokat a nevezetes munka közrebeosztásával, a mely latin népies nyelvű fordításon kívül a 15. században megírt bő magyarázatot is tartalmazza.

A mű Giacheti pratoi (Firenze) intézetéből került ki, gyönyörű kiadásban, a legnagyobb folio-alakban, 309 íven, a melyet könyvtárusi uton kapni nem lehet; hanem Ó Szentsége megküldi azt a nevezetesebb akadémiaiknak és könyvtáraknak.

Z. P.

A fumei nagy földrengés.

Erről a nagy földrengésről, mely három éven át tartotta rémületben Fiume lakosságát, említést tesz egy latin felirat a régi városkapu (Torre dell'Orologio) boltzata alatt. Elmondja a felírás, hogy a város tornyát (mely a kapu felett emelkedik) 1750-ben a földrengés megromlalta, s hogy azt 1753-ban állíttatta helyre a senatus populusque fluminensis.

A hagyomány szerint az emlékeztetés a földrengés 1750. december 8-án kezdődött inéhány kisebb erejű lökessel, melyek a következő héten keresztül időközönként kisebb nagyobb mértékben mindennap ismétlődtek. December 17-én végül egész erejével kitért a földrengés. Három má-odperc alatt öt erős lökés következett egymásra, irtózatoss heveséggel. — Háztetők, egész épületek dőltek be, sok embert maguk alá temetve. A lakosságot páni rettegés fogta el. Futott, ki luthatott. A lakók egy része teljesen kimenekült a városból, magával hurcolva a nehéz betegeket, a csecsemőket s a tehetetlen öregeket; más része a város alá a Fiumára partjára vonult, szabad ég alatt töltve a téli éjszakát. Majd deszkákból ütöttek itt sátrakat, hol a következő napokat is töltötték, miután a régi város zeg-zugos szűk utcáin folytonos élet-

veszély fenyegetett. Az apácák is ott hagyták zárdájukat, s a kapucinus kolostrom alatt a tengerpart közelében hevenyészett barakkban vonták meg magukat.

A templomok eleintén mind nyitva maradtak s az isten haragjának megengesztelésére kitétek bennük mind az ereklyéket; így a duomóban a sz. Marcián testét. Később azonban a tanács, újabb katasztrófáktól tartva, a templomokat bezáratta, s e helyett a szabad ég alatt emeltetett egy oltárt, a kapucinus kolostor közelében, hol a hívők isten irgalmáért esedezhettek.

A földrengés félelmes méreteiről és hosszú tartamáról legjobb tanúságot tehet egy szemtanú elbeszélése. Ez Graziani Xaver, akkor orvos Fiumében, aki 1755-ben egy latin nyelven megjelent munkájában következőleg írja le tapasztalait.*

Az 1750-ik év ősze nagy esőzésekkel és folytonos sirokkóval kezdődött. Ennek következtében a források megduzzadtak, a kutak megteltek, a Fiumára pedig kiárad t-eddig még nem észlelt magasságra, több helyütt elboritva az országot.

November 28-án éjjeli 11 órakor erős földalatti dörgés hallatszott, melyet 12 órakor egy jóval hevesebb dörgés és lökés követett. Sokan a lakosok kö-

* A munka címe: „De usu mercurii”. Az itt közölt részlet megjelent az Almanacco Fiumano 1857-iki kiadásában.

vegyszer, 120.09 qu. bor. — összesen 1000.16 q.

Az összárforgalom tehát 6291.60 métermázsát tett ki, és összehasonlítva a múlt évi március havi forgalommal 2,570.14 q.-val emelkedett.

Utazó szállítottatott Fiuméből Velencébe 49, vissza 6, összesen 55.

Lisztkivitel Fiumén át 1891-ben

Összehasonlítva az 1891 évi liszt-kivitelét az 1890 évi lisztkivittel 1891 évben 216.521 métermázsával kevesebb liszt szállítottatott el a fumei kikötőből.

A rendeltetés helyét tekintve a liszt-kivitel 1891 és 1890 évben a következő volt:

	méter mázsa	
	1891	1890
Magyar kikötőkbe	17.264	19.406
Osztrák kikötőkbe	85.556	106.381
északamerikai kikötőkbe	10	49
Belgiumba	700	710
Brazíliaba	75.328	133.489
Egyiptomra	32	58
Franciaországba	138.798	121.281
Angolországba	498.383	587.957
Máltába	58	31
Gibraltárba	—	5
Görögországba	574	536
Olaszországba	1.382	380
Németalföldre	350	150
Portugáliába	—	53.151
Spanyolországba	17	1.350
Törökországba	584	819
Zanzibárba	—	324
Ázsiába	490	670

Lisztkivitelünk Nyugat Európába és Brazíliába.

a f. évi március hóban

A malom neve m. mázsa	
I Budapesti	5951.5
Pesti hengermalom	3149.6
Gizella	4773.5
Concordia	1820.8
Victoria	2892.6
Erzsébet	1206.4
Luiza	1116.0
Pannonia	3556.8
Egyesült	3609.6
Molnárak sütők	4034.0
Haggenmacher	3759.2
Bloch József	1016.0
Lobmayer J. F.	812.8
Halmay és társa	1624.0
István gőzm. Debreczen	304.8
Zakalj Fiume	1497.0
N. Kikindai	403.2
Szatmári	305.4
Kaposvári	101.6
Első horvát	609.6
Neuman testv.	120.0

zül már ekkor megrémültek, s a városban kívül ütöttek sátrakat vagy építettek kunyhókat szállásul. Ettől kezdve nap után meg-megingott a föld, hol erős dörgés, hol folyt moraj mellett. Ez állapot december 17-ig folyton így tartott, mikor is délután 5 óra tájon egyszerre oly heves lökések következtek, hogy már a város végpusztulására voltunk elkészülve. — Ezt azonban nem engedte az isteni gondviselés, mert bár sok ház megsérült és összevissza repedezett, és sokan a lakosok közül megsebesültek, emberélet még se veszett oda, s egy ház sem omlott össze. (Itt hát téved a tradíció.) Az egész rázkodás annyi ideig tartott, amennyi alatt egy üdvözleget elmondhatni, s nemcsak közelben, hanem nagy távolságra levő helyeken is hallható volt.

Én már a megelőző napon családommal együtt a város falain kívül épített barakkba mentem volt lakni, s most valóban nem sajnáltam a költséget, mely által a nagy ijedségtől megmenekültem. Ezen utolsó nagy rengés után a város többi lakosai is mind elhagyták a várost, néhány vakmerő ember kivételével, és fakunyhókban meg sátrakban kerestek menedéket. Néhány barátom tő-

Back B. fiait 2700.0
Laibachi 406.4
összesen 46974 m. mázsa

E mennyiség az egyes kikötők szerint a következőleg oszlik meg: *Bordeaux* 520, *Rouen* 930, *London* 8658, *Liverpool* 10957, *Glasgow* 10,985 *Hull* 1456, *Leith* 5888, *Délamerikai* kikötők 98 m. mázsa.

Az összes kivétel a f. évi január hó 1-től március hó végeig 183.502 m. mázsa.

A fumei kikötő fontosabb áruinak forgalma

(Szarmazási és rendeltetési hely szerint kitüntetve.)

1892 hó április 19—25-ig.

Behozatal vasuton Fiuméba
Gabonamenték és ürtelenyek.

Tengeri: Brod 600, S. Hőgyész 206, Mikánovci 200, Dombóvár 304, N. Miltstic 1109, Sárbogárd 403, Érczi 708, Uj Gradiska 303, Simontornya 300, Sziszek 906, Bares 105, Verbanje 200, Zikány 100, Csaba 104, Sárosd 101, Ruma 512, Vukovár 1317, Sárvár 100 Novska 101, Lökősháza 204, Jasenovaz 205, Vinkovci 100, Poltschek 110, Csorvás 102, Szeged 100, Garcin 100, Orosháza 100, Pécs 503, Sibiny 101 összesen: 9294 q.

Arpa: Dombóvár 100, Sziszek 503, Bares 100, Szekesfehervár 100 összesen 803 q.

Liszt: Budapest 13080, Debreczen 902, Szeged 2400, Temesvár 200, N. Váradi 502, Hatvan 100, Novska 101, Uj vidék 100, Jasenovac 100, Velence 600, Eszék 105, Miskolcz 200 összesen 18190 q.

Buza: Sárbogárd 102 q.

Fenémek

Donga: Novi Marov 3916, Sziszek 5028, Brod 1819, Uj Gradiska 1168, Priedor 210, Nisch 400, Lekenik 415, Ogulin 231, Uj-Videk 728, Munkács 105, összesen 14020 q.

Épületek: Ogulin 3766, Verbosko 805, Bistiza 305, Goriza 200, Krapina 100, Delnice 420, Körös 1300, Varbovec 515, Ajka 1300, Tecső 100, Erked 100, Bares 4929, Kaproncza 500, Csömödör 710, Uj-Gradiska 305, Gomirja 700, Sziszek 830, Novi 407, Topolovec 575, Lekenik 201, Lokve 200, Kaproncza 419, Zagráb 107, Okucane 521, Jasenovac 1627, Fraz 105, Szalmár 510, Vinkovci 105, Brod 113, Chap 105, Eszék 11, Vilbach 205, Köflach 314, Dubica 105, Sasd 200, Vrbovsko 616, Fuzine 705, Rakek

670, Loitsch 205, Lalbach 200, Mikánovci 1227, Moravica 200, Töpliz 100, Agostonfalva 205, Právali 209, összesen: 26,552 qu.

Behozatal tengeren Fiuméba.

Bor: Dalmazia 1600, Olaszország 3869.2, összesen 5469.2 qu.

Szesz: Dalmazia 75.7 qu.

Koolaj: Batoumból 37685 qu.

Bőr és bőrcik: Olaszország 187.1, Belföld 29, összesen: 216 qu.

Déligyümölcs: Triest 94 qu.

Gyékény: Velence 28 qu.

Tégla: Ravenna 3400 qu.

Zöldség: Ancona 29.2 qu.

Nyersrizs: India 33520 qu.

Kávé: Triest 64.2 qu.

Olaj: Dalmazia 194 qu.

Szappan: Belföld 13.5 qu.

Kő és kőáru Görögország 800, Belföld 106.9, összesen 1860 qu.

Kivitel tengeren Fiuméből

Gabonamenték és ürtelenyek.

Tengeri: Belföld 6885, Olaszországba 405.3, összesen 7290.3 q.

Arpa: Belföldre 159 qu.

Buza: Belföldre 1035 qu. Olaszországba 101.9 összesen 1136.9 qu.

Rizs: Belföld 460 qu.

Zab: Belföld 10 qu.

Liszt: Belföldre 1820, Olaszországba Angliába 2375.8, Franciaországba 4100, összesen 8395.8 q.

Asványviz: Franciaországba 100, Olaszországba 102.2, Belföldre 30, összesen 222.2 qu.

Növényrészek: Angliába 1650 qu.

Gép: Anglia 118.7 qu.

Cserzőanyag: Angliába 1650 q.

Asvány: Angliába 105, Belföldre 199, összesen 304 qu.

Vegyszerek: Anglia 100, Belföld 41.4, Olaszország 206.2, összesen 347.6 qu.

Sőr: Olaszországba 86.3, Belföldre 115, összesen 201.3 qu.

Bor: Anglia 26.5, Belföld 120 összesen 246.5 qu.

Szesz: Belföld 164 qu.

Papir: Anglia 47.3, Törökország 31.2, Görögország 1.8, Belföld 34, összesen: 114.3 qu.

Dohány: Gibraltár 262.3 qu.

Cukor: Gibraltár 300, Belföld 306 összesen 606 qu.

Vas és Vasáru: Franciaországba 100, Belföld 98, összesen 198 qu.

Pamut és pamutáru: Belföldre 120 qu.

Kender: Belföldre 64 qu.

Szappan: Dalmazia 40 qu.

Butor: Belföldre 70, Olaszországba 5.8, Angliába 28.3, Törökországba 81,

rázkodások gyakorisága (mintegy három ezer a harmadfél év alatt) ebben kedvezmet szegte.

Mint hogy 1752-ben a földrengések már szűnő felben voltak, ez évben családommal együtt visszatértem a városba, elhagytam házamba. A következő évben azonban április 24-én délutáni három óraker ismét oly erősen megrázkodott a föld, mint amaz emlékeztetés 1750 december 17-én. Ismét arra kényszerültem, hogy a várost odahagyva visszatérjek a falakon kívül épült fakunyhómba. Ezután az éjszakákat családommal együtt mindig itt töltöttem, míg nappal a városban laktunk. Példámat sok más polgár is követte.

E második nagy földrengés után még negyven napig fordultak elő kisebb nagyobb rázkodások; a legerősebb május 16-án. Más 40 nap elteltével, miután újabb rengések nem jelentkeztek, valahára véglegesen visszatérhettem a városba.

Közl:
Fest Aladár.

Görögországba 2.5, Oroszországba 12, Romániába 14.9, összesen 214.5 qu.

Donga: Franciaországba 166703, Olaszországba 97062, Belföld 2010, — összesen 2655780 drb.

Deszka: Olaszországba 10561, Belföld 4300, összesen 14861 drb.

Erősdeszka: Belföldre 37, Olaszország 597, Angliába 501, Görögország 283, összesen 1418 drb.

Lécz: Olaszországba 5214 drb.

Négyszögfa: Olaszországba 205 drb.

Helyi és különféle hírek.

József főherczeg, kia telet a fumei szép *Giuseppe villában* töltötte, mint értesülünk holnap hétfőn tér vissza Alesúthra.

Gróf Batthyány Lajos kormányzónk, ki a hét folyamán hivatalos ügyekben néhány napot Budapesten töltött, e hó 5-kén Fiuméba visszaérkezett.

József Ágost főherczeg fajdvadászaton. József Ágost főherczeg szép sikerrel vadászott a közel mult napokban Erdélyben fajdkakasra. Gróf Batthyán Gábor kísérte el Hargitára, hol 600 láb magasban, a még mindig hóval borított erdőszegben három fajdkakast lőtt a főherczeg.

Turóczy Adolf m. kir. pénzügyminiszteri osztálytanácsos és fővámgazgató Vucskics budapesti m. kir. vámfőtiszt kíséretében f. hó 7-én reggel városunkba érkezett és innen hivatalos ügyben Zenggebe utazik.

A kereskedelemügyi miniszterium köréből Abonyi Emil osztálytanácsos miniszteri tanácsossá; Szász Róbert osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri titkár, Bró Tamás és Mencez Lajos műszaki tanácsos, osztálytanácsosokká; Papp Árpád miniszteri titkár címmel és jelleggel felruházott miniszteri foglalmazó, Ballai Lajos és Vértessy Kálmán miniszteri foglalmazó miniszteri titkárokká nevezettek ki.

Kereskedelmi tengerésztsztek ki-nevezése. A fumei m. kir. tengerészeti hatóság: Crivellari Antal chersói, Marich Károly volosai és Raicich Péter voloscai születési tengerészhadnagyokat, hosszúnjárata kereskedelmi tengerész kapitányokká; Ragusin József lussinpiccolói születési tengerészt pedig, tengerész-hadnaggyá nevezte ki.

Baross miniszter betegsége. Baross miniszter még most is ágyban fekvő beteg, de állapota legkevesebb sem aggasztó. Az orvosok mégis azt ajánlják neki, hogy egy darab ideig tartózkodjék minden munkától. Mint a „M. U.” hallja, a minisztert ideiglenesen valamelyik kollégájá, alkamasint Wekerle pénzügyminiszter fogja helyettesíteni.

Városi képviselők ünnepélyes fogadalm. Dr. Maglándor Mihály és Cserch F. városi képviselők e hó 6-kán tették le gróf Batthyány Lajos kormányzónk előtt az ünnepélyes fogadalmat.

Bismarck Herbert völegény. Csak most derül ki a nagytitok, melyről egyébiránt avatott körökben, már régebb idő óta sokat beszélnek hogy gróf Bismarck a nagy vaskanczellár fia, miért időzött oly szivesen és gyakran a magyar tengerpart kies vidékein. A hír, hogy Herbert gróf eljegyezte gróf Hoyos György Whitehead a híres fumei torpedogyáros vejének leányát Margitot. Az eljegyzés e hó 4-kén történt meg. A völegény 43, a menyasszony 21 éves.

Jótekonyczélü ünnepély. Legutóbbi számunkban ismertettük az értekezletet, mely Batthyány grófnál kormányzónk fenköltlekkü nejeñöl egy nagy jótekonycélü ünnepély tervének megvitatása céljából tartottak. Az ünnepély a Clotild menház, a „Mária” jótekonyságu egyesület és a gyermekmenhely javára rendeztették. E célból egy szűkebb körü bizottság a mult szombatn a kormányzói palotában ülést tartott a má-

jus hó 29. dezendő ün-

lapítása vé-

vező bizott-

A szüke-

a sorsjáték-

mányokat

következő

«A f

blico-ba

notrolio

teni jóték

dezendő jó

rendezendő

kérelmelm

sikerét aja

veskedjék

dizmü por

kák, eledel

édeségek,

kölyebb aja

tik el. A

23-ig Lear

verno 569,

bizottság r

sagodnak r

emberszerel

ez esetben

gátására.

Fiume,

bizottság r

Batthyá

Ama kö

vázár élén

a nagy An

drássy Ilon

nyujt, hog

sakkmal fo

tékonyzélü

már előre

A fume

horvát kas

tok gyüleke

báró elnök

többi egyle

szinó is ü

Batthyány

a kaszinó

nyiban s

a mennyibe

következim

társadalmi

tisztelgés,

riasság té

szünnie an

be a Citac

hogy anna

hogy Zichy

mutassa ti

azzal a kő

közt, hogy

járva a C

hatta, —

élükön a

figyelemb

manyzó lé

losan tudó

ják tenni

manyzó és

jelentőség

sen létre.

A fume

mia uj p

kir. hadite

nökává Pop

vezetett ki

ellenadmír

tözik.

A magy

saság elnök

kir.

Tengerészeti hírek.

jus hó 29. a Giardino publicóban rendezendő ünnepély programjának megáldatása végett, hogy a központi szervező bizottság feladatát megkönnyítse.

A szűkebb körű bizottság elhatározta a sorsjáték és a bazar számára adományokat gyűjteni és a közönséghez a következő felhívást intézni:

»A f. hó 29. helybeli »Giardino Publico«-ban az »Asilo Infantile«, »Orfanotrofia Maria« és »Asilo Clotilde« iteni jótékonyasági egyletek javára rendezendő jótékonyezélu vasárnap alulirt, rendezendő bizottsága uraságodhoz oly kérelemmel járul hogy az említett vásár sikerét ajándékokkal előmozdítani sziveskedjék — Az ajándékok lehetnek díszmü porcellán, üvegáruk, kézimunkák, edeleiek, borok, likőrök, különféle édeségek, szivarok, stb. Minden legesélyesebb ajándék is köszönettel fogadtatik el. Az ajándékok beküldése f. hó 23-ig Leard Helén úrnőhez, Via del Governo 569, I. emelet, vagy az alulirt bizottság rendezőjéhez kéretik. — Uraságodnak minden alkalommal tanusított emberszeretete teljes reményt nyújt, hogy ez esetben is számíthatunk lelkes támogatására.

Fiume, 1892. május hó 1. A rendező bizottság nevében:

Batthyány-Andrássy grófné elnök.

Ama körülmény, hogy a jótékonyezélu vásár élén kormányzónk nemeslelkü neje a nagy Andrássy egyetlen leánya Andrássy Iona grófné áll, teljes biztositókat nyújt, hogy az ajándékok jelentékeny számmal fognak befolyjni és hogy a jótékonyezélu vállalatnak anyagi haszna már előre is biztosítottnak mondható.

A fiumei horvát kaszinó. A helybeli horvát kaszinóban, mely a fiumei horvátok gyülekező helye, *Franyezány* Simon báró elnök azt indítványozta, hogy a többi egylet és testület mintájára a kaszinó is üdvözölje az új kormányzót, Batthyány grófot és mutassák be neki a kaszinó választmányát. Az eszmét annyiban szerencsésnek kell tekinteni, a mennyiben megvalósítása csak előnyös következményekkel járhat a Citaonica társadalmi állására nézve. Ha ugyanis a tisztelgés, mely elvégre is csak udvariasság ténye, megtörténik, meg kell szünnie annak a ferde helyzetnek, melybe a Citaonica azzal sodorta magát, hogy annak idején elmulasztotta azt, hogy Zichy grófnak hasonló módon bemutatassa tiszteletét; ez a ferde helyzet azzal a következménnyel járt többek közt, hogy a király tavaly Fiumében járva a Citaoniat meg nem látogathatta. — A város hivatalos körei, élükön a kormányzóval, alig vették figyelembe az egyletet, mely a kormányzó létezését nem akarta hivatalosan tudomásul venni. Most jóvá akarják tenni a mulasztást, hogy a kormányzó és a Citaonica között az egylet jelentőségének megfelelő viszony jöhessen létre.

A fiumei haditengerészeti akadémia új parancsnoka. A fiumei cs. és kir. haditengerészeti akadémia parancsnokává Pogatschni sorhajókapitány neveztetett ki. A volt parancsnok Seeman ellenadmirálissá lépett elő, s Polába költözött.

A magyar-horvát gőzhajózási társaság elnöke. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter, a magyar-horvát tengeri gőzhajózási társasággal fennálló szerződésben fentartott joga alapján: Corossacz Ferencz Gilbertnek a nevezett részvénytársaság elnökévé történt újból megválasztását megerősítette.

A fiumei tüzoltó egylet, ma vasárnap d. e. tartja meg rendezélu közgyűlést. Megemlítjük egyúttal, hogy gróf Batthyány Lajos kormányzó, ki már előzetesen az egylet tiszteletbeli tagjává megválasztott, a működő tagok közé is beiratotta magát. — Az egyletnek, melynek tiszteletbeli főparancsnoka József főherceg, ez idő szerint 21 tiszteletbeli, 41 alapító és 61 működő tagja van.

Uj magyar gőzhajó. A magyar-horvát gőzhajózási társaság új gőzöse a *Budapest* tegnap szombaton érkezett meg a trieszti hajógyárból. A társaságnak *Zugreb* nevű gőzhajója szintén nem sokára megérkezik Angliából.

A m. kir. tengerészeti hatóság köréből. A m. kir. teng. hatóság tekintettel arra, hogy a szíriai egészségügyi állapotok eléggé kedvezőre fordultak, a m. kir. tengerészeti hatóság, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak f. évi ápril 19-én 26.786 sz. a kelt utasítása alapján, a következőket rendeli el:

Az Adaliától Jaffáé két kikötőt beleértve — terjedő tengerpartról érkező hajók ellen f. évi márczius 11-én 1151 sz. a. elrendelt szigorú orvosi vizsgálat beszüntetettik.

A Szíria említett tengerpartjáról érkező hajók tehát ezentul azonnal szabadon parthoz bocsátandók, feltéve, hogy rajtuk az egészségi állapotok egészen megfelelők.

A Malta és Siracusa közti máhasszállítás. A malta kormány pályázatot nyitott a Malta és Siracusa közti máhasszállításra nézve, és hajlandó 4,400 £-nyi segítyt fizetni a célra a következő feltételek alatt:

1.) A szállítás hetenkint háromszor teljesítendő La Valettából Siracusába és vissza; az indulás ideje esti 10 óra, még pedig Maltából kedden, csütörtökön és szombaton, Siracusából szerdán, pénteken és hétfőn.

2.) A kormánynak joga van egy heti előleges értesítés mellett az indulás napjait és óráit a szerződés egész tartamára megváltoztatni.

3.) Az ezen célra használtatni szándékolt gőzösök közül legalább egynek legalább 300 tonnatartalommal és úrnakint legalább 12 mértföldnyi menetsebességgel kell bírnia.

Az ajánlattevők kötelesek a gőzösöket, melyeket a célra használni szándékoznak, egyenkint megnevezni, minden egyes gőzöst részletesen leírni, a gőzösökön tiszti minőségben, vagy a legénységi létszámban alkalmazandó malta-i illetőségű egyének számát kitüntetni, a gőzösöknek azon berendezéseit, melyek az utasok kényelmére szolgálnak — elősorolni végül azon napot, a melyen a szolgálót megkezdeni óhajtnak közölni.

Kereskedelmi hírek.

A magyar kereskedelmi társaság, melynek városunkban is tevékeny fiókja van, első évi üzleti eredményeképp 11,000 forint tiszta nyereséget tüntet föl, melyet a jövő évi számlára vittek át. Ha főlemlítjük ama körülményt, hogy az első évben, az üzleti berendezések és szervezések stb nagyobb kiadásokat vettek igénybe úgy a fölmutatott csekély nyereség is, csak biztatóul szolgálhat a társaság a további ügybuzgó tevékenységének kifejtésére.

A magyar leszámítoló és pénzváltóbank működési körét lényegesen kibővíté és többek között a hosszabb törlesztésű kamatozó kötelezők kibocsátását is felvette üzleti programjába. — A leszámítoló bank már üzemben lévő jövedelmek vizinális vasuti elsőbbségi részvényeket fog megvásárolni és azok alapján kötelezőket kibocsátani.

Kivitelünk Tuniszba, az »Adria« által közelebb életbeléptetett fiume-maltai-tunisi vonal következtében, mindinkább élénkül és újabban is oly nagyszámú kérdézkösdés érkezik hazai gyártmányainkra nézve, hogy érdemesnek és mindenesetre fontosnak tartjuk felvetni a kérdést, nem volna-e észlelésre, ha a kereskedelmi múzeum, mint egyebütt és legújabbban Máltában, Tuniszban is fiókot vagy legalább mintaraktárt szervezne.

Ausztria-Magyarország cukorkivitele 1891-ben kedvezően alakult. Kivite-

tett mintegy 5,000,000 mm., melyből 2,360,000 finomított és 3,000,000 nyers áru volt. A finomított cukor kivitele mintegy negyed millióval csökkent, mi Oroszország versenyének tulajdonítható. A nyerscukor kivitele 1/2 millió mm.-val emelkedett. Az 1891-ben kivitt cukor értéke több mintegy 84 millió frtra azaz 19 millió fittal többre rug, mint 1890-ben.

Kereskedelmünk Olaszországgal, velencei konzuluunk jelentése szerint, folyton emelkedik és kivitelünk Olaszországba lényegesen meghaladja Olaszország behozatálát monarchiánkba. Sajnos azonban, hogy kivitelünkkel, melynek legnagyobb részét rövid-, díszmü- és ékszerárak képezik, az oroszlánrész Ausztriát illeti, míg épen azon aruk kivitele, melyek hazánkban származnak, általában csökkenést mutat.

Vámemelés Görögországban. — A budapesti kereskedelmi és iparkamara az érdekelt körök tudomására hozza, hogy a f. évi márczius hó 16-án szentesített törvény szerint Görögországban a buza és kétszeres (19. tarifa szám) vámjá követezőleg emelkedett: Az általános vámtétel kantáronként két drachma 40 leptárról statíronként 3 drachma 28 leptára, a szerződés és vámtételnél a határonként egy drachma 20 leptával szedett vám statíronként 1 drachma 74 leptára.

Olaszország oliva-olajtermése 1891— 92-ben. a hivatalos adatok alapján 2,637,400 hl-re tehető. Ebből 22,9% elsőrendű, 66% jó és 12% köze pes minőségű.

Trustmozgalom Amerikában. Ujabbán ismét nagyszámú kartell alakult az Egyesült Államokban. Így közelebb rizs-kartell képződött, mely a részes new-orleansi rizshántológárak üzemét egyszerűen beszüntette, hogy a hántott rizs ára emelkedjék. »Lumbermen Exchange« cím alatt Macon székelylyel épület- és hasznafakartell alakult. E trust tőkéje 30 millió dollára rug.

Irodalom és művészet

Magyar földrajzi könyvtár. Dr. Havass Rezső kiváló földrajzi írók magyar vonatkozású földrajzi irodalom bibliográfiáját az 1849. évig bezárólag sajtó alá bocsátani szándékozik Munkácsy már 1888. évben elkészült s ugyanaz év május 7-én a magyar tudományos Akadémia II. osztályának ülésén is bemutatta. — A munka jelenlegi terjedelmében mind a szaktudóst, mind a földrajzi irodalom barátait ki fogja elégeitni.

A könyv a következő öt szakaszra oszlik: I. Szakasz: A magyar birodalomra vonatkozó földrajzi és rokon tárgy munkák. E szakasznak alszakaszai: a) Magyar birodalom (különösen Magyarország); b) Erdély; c) Horvát-Szlávon- és Dalmátországek; d) Megyék; e) Városok, falvak, furdó- és gyógyhelyek. II. Szakasz: A külföldre, a nemkülönb a magyar birodalomra is vonatkozó földrajzi és rokon tárgy munkák.

III. Szakasz: a) A külföldtel tárgyaló magyar földrajzi irodalom; b) A külföldről szóló idegen írók munkáira vonatkozó magyar könyvtárismeretesek.

IV. Szakasz: Naptárak és rokon tárgy munkák.

V. Szakasz: Különfélék. A munkában nemcsak az 1849. évig bármely nyelven megjelent hazai vonatkozású földrajzi művek foglaltatnak, hanem még az idevagy értékezesek és hírlapi cikkeket is figyelembe részesültek, s egyáltalán a munka oly széles alapon van fektetve hogy nemcsak a földrajzzal de annak rokon tárgyival foglalkozók is használhatják. A bevezetést egy, a magyar földrajzi irodalom történetével foglalkozó értekezés képezi.

A mű sok évi fáradságos és költséges munkának az eredménye; s a szerző áldozatoktól sem riad vissza hogy a hazai földrajzi tudományok használatján.

A könyv ára 4 forint. — Bolti ára nagyobb lesz. Előfizetőnek a példányt bérmentesen, megrendelőnek pedig bérmentetlenül külik meg. Az előfizetési pénzek, valamint a megrendelések f. évi július hó végéig a főbizományshoz Franke Pál budapesti könyvkereskedőhöz (IV. kerület, Hatvani utca 2. sz.), vagy közvetlen Dr. Havass Rezsőhöz, Budapest VIII. kerület, Zerge utca 23. sz. küldendő.

A könyv legkésőbb f. évi október havában meg fog jelenni.

A nagy műhöz Szilágyi Sándor írt ajánló sorokat.

Páratlanul áll a hírlapirodalom történetében, hogy egy társadalmi, szépirodalmi és művészeti képes hetilap oly rövid idő alatt hódítson tért az olvasó közönség között, mint a »Magyar Geniusz«. Ezért indokolt is a népszerűség, mely a lapot környezi, mert a gazdag szellemi kincs a pazar lényével való kiállítás s művészi kivitelü rajzok oly magas nívóra emelik azt, mely mellett minden hasonló vállalat eltörpül. Az irodalmi barátok meleg rokonszenvvel tekinthetnek e vállalat erősbödésére, mert a »Magyar Geniusz« valóban a magyar geniusz diadalát hirdeti; melegen ajánljuk olvasóinknak e díszes lapot, melynek előfizetési ára egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr. Figyelembe véve azon óriási kedvezményeket, melyekkel a kiadóhivatal Budapest, kerepesi-út 14 az újonnan belepő előfizetőket részesíti, azt hisszük, hogy olvasóink közül is sokan fogják ezeket igénybe venni.

M. kir. államvasuti ügyek.

Északnémet osztrák-magyar-román személy és podgyász forgalom Odenbergben Oswiecimén át. F. évi június hó 1-én egyrészt északnémet állomások másrészt Bécs, Krakó, Budapest és Bucarest állomások közötti közvetlen forgalomban Odenbergen ill. Oswiecimen át új személy- és podgyász díjszabás lép életbe, melyvel egyidejűleg az 1890. évi június hó 1-étől érvényes északnémet-osztrák-magyar és magyar-német személy díjszabás Odenbergen át érvényen kívül helyeztetik.

Az új díjszabás példányai a m. kir. államvasutak igazgatóságánál (C. I. a) 20 krajczárért kaphatók.

Osztrák-magy.-svajcz délbadeni vasuti kötelek. (Rovatolási díjtételek Ungvár és Kostanz állomások közötti forgalomban teherárú gyanánt szállítandó famész és üresen visszaszállítandó hordókra nézve.) Ungvár állomás és a badeni államvasutak Kostanz állomása közötti forgalomban teherárú gyanánt szállítandó tisztátlan, ecetsavas famész legdemények után- és fuvarvelenéknt legálabb 5000 kgr. feladása, vagy ezer súlyért való díjfértés esetén 100 kgr.-kint 6.24 márkányi díjtétel — továbbá üresen visszaszállítandó hordók után, melyek a famész szállítására használtattak, és melyeknek fenék átmeretük 1.3 méternél csekélyebb teherárúknenti szállítása és legkevesebb 20 kg. után való díjfértés mellett 100 kgr. 5.14 márkányi díjtétel, fog f. évi május 15-étől kezdve további intézkedésig rovatolás után alkalmaztatni.

A csoportosítható menetjegy szelvények új jegyzetének életbeléptetése. F. évi május hó 1-jén a csoportosítható menetjegyzetvények új jegyzéke lépett életbe, mely a m. é. május hó 1-től érvényes hasonló jegyzék érvényen kívül helyeztetik. Ezen jegyzék a m. kir. államvasutak igazgatóságánál (díjszabási osztály C. I. a) valamint a menetjegyirodában példányonként 40 kr.ért kapható.

Magyar kir. államvasutak. Osztrák-magyar vasuti kötelekben, Magyarország állomásokról Bécsbe szállítandó szarvasmarha, sertések stbre nézve 1892. évi márczius hó 15-én életbe lépett IV. rész I. díjszabási fizetési »Helyesbítési lap« jelent meg, mely szarvasmarha után Budapest Ferencvárosi marhavásárról Bécsbe díjtételeket tartalmaz és melyvel az állatkisérők menetlíji egyes viszonylatokban helyesbítettek.

Ezen »Helyesbítési lap« a magy. kir. államvasutak díjszabási osztályában díjmentesen kapható.

Szerkesztői üzenetek.

R. A. Budapest. — Már a beküldéskor is, idejét multa volt, másodsorú oly nagy terjedelmű, hogy különben se használhattuk volna.

H. R. — Készséggel teszünk eleget, a mennyire azt lapunk kismérete megengedi. Lapunk szerkesztője még folyton súlyos betegben fekszik.

Felelős szerkesztő és tulajdonos
Mócs Zsigmond.

Budapest, Kerepesti-ut 36. szám

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

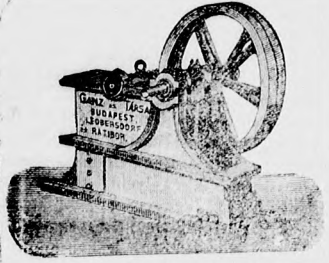

Sternberg Armin és testvere
 Hangszer-árjegyzék
 BUDAPEST, VII., Kerepesti-ut 36.
 Saját gyártmányú műszereinket mindenféle vonós-, fúvós- és rézhangszerrel, valamint a legújabb és legkiválóbb minőségű hangszerekkel és hangszereket készítő művészek javítására és hangolásra pontosan a legújabb eszközökkel és anyagokkal látjuk el.

Zongorák javítása és hangolása pontosan eszközökkel.
 Harmonikáitól külön árjegyzék kérésre.

Budapest, Kerepesti-ut 36. szám

Fontos útépitő-válalkozóknak.

Kavicstörő-gépeket.

Úti hengereket valamint aprító-gépeket a különféle kő- és földmű anyagok feldarabolására, — továbbá osztályozó gépeket, felvonókat stb. különösen készíve gyorsan szállít

GANZ és TÁRSA
 vasöntő- és gépgyár részvénytársaság
 Budapesten.

Bor kivonat.

Kitűnő és egészséges bornak azonnali elkészítéséhez, ajánlom a kipróbált különlegességet. Az így készült bor a valóditól még nem különbözethet.

2 kilo ára (mely 100 liter bor elkészítéséhez elegendő) 5 ft 50 kr. utasítás a készítésre díjmentesen mellékeltek. A legjobb eredmény, és a gyártmány egészséges tulajdonsága tekintetében jót állók.

Szesz-megtakarítás

Érhető el a pálinkánál az éj felülmúlhatlan **erősítő-esszenciám** által, mely az italnak kellemes, és sikerült ezt kölcsönöz, e szer kizárólag nálam kapható.

Ára kilonként 3 ft. 50 kr. 600-1000 literig használati utasítás.

E különlegességek közül bármennyű **esszenciát** ajánlok, rum, cognac, fiamon **likörök** stb. gyártására, felülmúlhatlan minőségben. A készítéshez szükséges utasítások díjmentesen mellékelve lesznek. **Árjegyzék bérmentve.**

Pollák Fülöp Károly

Esszenciák különlegességi gyára Prágában megbízható ügynökök kerestetnek.

A Kathreiner-Kneippféle kitűnő, és az egészségre nagy hasznú árpa-kávé kivonat képviselő-ségével Fiume és vidékére Walluschnig A. fiumei kereskedő lett megbízva. E kitűnő kávé, mely íz és illat tekintetében a gyarmat kávéval versenyez, kicsinyben, Fiumében a következő kereskedőknél kapható:

Anderle B., Baccarich Antonio, Basso Francesco, Bastianich M. Bian-

chi G., Blazevich P., Bobi I., Burich Pietro, Carlesio Nicolò, Cueli T., daardo, Galpasi Eugenio, Jellenich S., Jauer Gioy., Malvarich Antonio, Miculini Gasparo, Papet M., Pensa Giuseppe, Schitar G., Smerquina G., Palma Felice, Ungar Carlo, Valich

A *Vlasich* Lorenzo, és *Vezil B.* Ez üzletés kávé a fennevezett kereskedőknél, megízlelés végett kis esomagokban *ingyen* is kapható, mely alkalommal az elkészítésre vonatkozó utasítás is megadatik.

„ADRIA“

Magyar királyi tenger-hajózási részvénytársaság

1892 május havában az alant felsorolt első osztályú gőzhajók (vagy más póthajók) fognak Fiume, a nyugateurópai és amerikai kikötők között közlekedni, ha csak rossz időjárás vagy előre nem látható körülmények a meneteket meg nem akadályoznak:

Fiume	1892 május	Gőzös	Motoccolo
Liverpool	1-10	„Carola“	10
Bari, Messina, Catania	5-15	„Narva“	5-15
Malta, Tunis	5-15	„Lusitania“	5-15
London	10-20	„Adria“	10-20
Rotterdam, Amsterdam	10-20	„Széchenyi“	10-20
Hamburg	10-20	„Mourino“	10-20
Gibraltar, Rouen	15-25	„Parifa“	15-25
Tanger, Bordeaux	15-25	„Alsatian“	15-25
Hull, Newcastle o T	25	„Stefanie“	25
Liverpool	21-31	„Matlekovits“	21-31
Liverpool	21-31	„Szapárys“	21-31
Bárcelona	21-31	„Soltana“	21-31
Rouen, Glasgow	21-31	„Palermo“	21-31
Algier, Glasgow	21-31	„Belgravia“	21-31
London	10-20	„Palmyra“	10-20
Hull, Newcastle o T	10-20	„Bassano“	10-20
Liverpool	10-20	„Wimstead“	10-20
Hull, Newcastle o T	10-20	„Sparta“	10-20
London	21	„Carola“	21
Hamburg, Antwerpen	15-25	„Zichy“	15-25
Tunis, Malta, Catania	21-31	„Jókai“	21-31
Messina Bari	21-31	„B. Keményi“	21-31
Bordeaux	21-31	„Tibor“	21-31
Rouen	21-31	„Fisza“	21-31
Glasgow	21-31	„Trinidad“	21-31
Rouen	21-31	„Hadalga“	21-31
Glasgow	21-31		
Liverpool			
Hull, Newcastle o T			

* Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal Algier vagy Tanger kikötőbe rakományok be nem jelentettek az igazgatóság fenntartja magának a jogot a kikötőt nem érinteni.

** A gőzös Barcelonán kívül még egy másik spanyol földközi tengeri kikötőt esetleg Cadixot fogja érinteni.

A már eltehető vagy még alkalmazandó vesztegár intézkedések következtében történő járat elmaradásért, vagy a fentemlített gőzösek későbbi indulásáért a társaság felelősséget nem vállal.

FIUME, 1892. április hónap.

Hazánk legkedveltebb savanyuvize

FORRAS

ÁGNES

MOHAI

Dr. LENGYEL BÉLA egyetemtanár

József főhercegy asztalán rendes italul szolgál.

Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Ujabbban a homokos talajban termelt savanykás borokhoz kiváló előnyösnek bizonyult az ÁGNES forrás savanyuvize.

Friss töltésben az ország minden gyógyszer-tárában, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

ÉDESKUTY L.

ORSZÁGOS FŐRAKTÁR
 cs. és kir. és szerb kir. udvari ásv. n. víz-szállítóval
 BUDAPEST, Erzsébet-ter 8 sz.